

<https://www.pecritiue.com>

فقد اقتصاد سیاسی
شهریورماه ۱۴۰۲

آیا بزرگ‌تر شدن بریکس معنای خاصی دارد؟

جیم اونیل

ترجمه‌ی احمد سیف

BRICS+

آیا بزرگ‌تر شدن بریکس معنای خاصی دارد؟

حالا که بریکس (برزیل، روسیه، هندوستان، چین و افریقای جنوبی) اعضای جدید قبول می‌کند این سؤال پیش می‌آید که آیا این گروه می‌تواند حکمرانی نهادهای جهانی را به‌طور جدی به چالش بگیرد؟ همانند گذشته نفوذ این گروه به مؤثر بودنش مربوط است نه به اندازه و یا ترکیب اعضایش.

وقتی در سال ۲۰۰۱ من این عبارت «بریک» را ساختم نکته‌ی اصلی من این بود که حکمرانی جهانی باید برای دربرگرفتن اقتصادهای نوظهور جهانی خود را اصلاح کند. نه فقط برزیل، روسیه، هندوستان و چین در صدر این گروه قرار داشتند بلکه در مجموع حدود نصف جمعیت دنیا را هم داشتند. منطق حکم می‌کرد که آنها باید در حکمرانی مشارکت داشتند. در طول دو دهه‌ی گذشته بعضی آن مقاله‌ی اولیه‌ی مرا غلط فهمیده بودند و فکر کردند من درباره‌ی سرمایه‌گذاری تز داده‌ام در حالی که برخی دیگر آن را در دفاع از «بریکس» به‌عنوان یک پروژه‌ی سیاسی تعبیر کرده بودند؛ گفتنی است که در سال ۲۰۱۰ افریقای جنوبی هم به آن اضافه شده بود. ولی هدف اولیه‌ی من هیچ کدام از این‌ها نبود. برعکس از زمانی که وزرای امور خارجه برزیل و روسیه ایده‌ی تشکیل گروه سیاسی بریک را در ۲۰۰۹ مطرح کردند من اهداف این سازمان را ورای یک مقوله‌ی نمادین به پرسش گرفتم.

حالا که بریکس اعلام کرده که ۶ عضو تازه می‌پذیرد- آرژانتین، مصر، اتیوپی، ایران، عربستان سعودی، و امارات متحده‌ی عربی من آن پرسش را دوباره مطرح می‌کنم. به نظر نمی‌رسد که هیچ اهداف مشخص و تعریف شده‌ای، به‌ویژه اصول و مبادی اقتصادی پشت این تصمیم‌گیری بوده باشد. سؤال این است که چرا از اندونزی دعوت نشده است که به بریکس بپیوندد؟ یا چرا آرژانتین آری ولی مکزیک نه، و یا چرا از اتیوپی دعوت شده ولی از نیجریه نشد.

آشکارا قدرت نمادین بریکس با این دعوت‌ها بیشتر می‌شود گروه توانسته از این سوءظن کشورهای جنوب استفاده کند که همه‌ی سازمان‌های بین‌المللی از جنگ دوم جهانی به این سو غربی هستند. گاه بریکس توانست خود را به‌عنوان سخنگوی جهان نوظهور و کشورهای درحال توسعه ارایه کند یعنی گروه بندی‌ای که شامل امریکا و دیگر اقتصادهای پیشرفته نمی‌شود. تا جایی که بتواند همگان را متقاعد کند که

نهادهای بین‌المللی تغییرات اقتصادی پیش‌آمده در ۳۰ سال گذشته را نمایندگی نمی‌کنند گروه بسیار موفق عمل کرده است.

این واقعیت دارد که با استفاده از درآمد ملی براساس قدرت خرید، بریکس اندکی از اقتصادهای گروه هفت بزرگ‌تر است ولی نظر به این که واحد پولی‌شان به ارزشی به مراتب کم‌تر از قدرت خریدشان معامله می‌شوند، وقتی اندازه‌ی این اقتصادها را به دلار اندازه می‌گیریم، اقتصاد این گروه به مراتب کوچک‌تر از اقتصاد کشورهای پیشرفته‌ی سرمایه‌داری می‌شود.

واقعیت دارد که چین خود را به‌عنوان دومین اقتصاد بزرگ دنیا تثبیت کرده است. تولید ناخالص داخلی چین به بهای اسمی، از اقتصاد ژاپن و آلمان سه بار بزرگ‌تر است و حدود ۷۵٪ اقتصاد امریکاست. از سوی دیگر اقتصاد هندوستان رشد سریعی داشته و اکنون تا پایان دهه‌ی کنونی به سرعت دارد به صورت سومین اقتصاد بزرگ جهان درمی‌آید. ولی غیر از این دو هیچ یک از اعضای دیگر بریکس عملکرد اقتصادی خوبی نداشته‌اند. سهم برزیل و روسیه از اقتصاد جهان در حال حاضر همان میزان است که در سال ۲۰۰۱ بود و افریقای جنوبی در حال حاضر حتی بزرگ‌ترین اقتصاد افریقای هم نیست (اقتصاد نیجریه بزرگ‌تر از آن است).

البته بعضی از اعضای گروه هفت هم وضع مشابهی دارند. اقتصاد ایتالیا و ژاپن تقریباً هیچ رشدی نداشته‌اند و وضع اقتصادی بریتانیا هم رضایت‌بخش نیست. همان‌گونه که اقتصاد چین در میان کشورهای بریکس حالت مسلط دارد و از دو برابر مجموعه‌ی اقتصاد دیگر اعضا هم بزرگ‌تر است، در میان کشورهای گروه هفت هم اقتصاد امریکا از جمع اقتصاد دیگر اعضا بزرگ‌تر است. امریکا و چین حتی بیشتر از گذشته در گروه‌های خود حالت مسلط دارند. آن‌چه از این بررسی تطبیقی نتیجه می‌شود این است که بریکس - حتی به شکل بزرگ‌تر شده‌اش و یا گروه هفت نمی‌توانند برای حل مشکلات اقتصاد جهانی نقش تعیین‌کننده‌ای داشته باشند. در واقع هیچ کدام از این دو گروه بدون مداخله‌ی مستقیم و هم‌تراز آن گروه دیگر، نمی‌توانند نقش مؤثری داشته باشند.

آن‌چه در جهان امروزین مورد نیاز است بازسازی گروه ۲۰ است که اغلب این کشورها را دربر می‌گرفت و باید دیگرانی هم به آن اضافه شوند. هم‌چنان گروه ۲۰ بهترین و مؤثرترین شیوه‌ی برخورد با مسائل جهانی، یعنی رشد اقتصادی، تجارت

آیا بزرگ‌تر شدن بریکس معنای خاصی دارد؟

بین‌الملل، تغییرات محیط‌زیستی، مقابله با بیماری‌های جهان‌گیر و غیره است. اگرچه در حال حاضر با چالش‌های زیادی روبروست ولی می‌تواند به روحیه‌ی سال‌های ۲۰۰۸-۲۰۱۰ برگردد که این گروه توانست عکس‌العمل به بحران مالی جهانی را سازمان‌دهی کند. سرانجام امریکا و چین باید اختلافات موجود را حل کنند و اجازه بدهند گروه ۲۰ تازهای شکل بگیرد.

ولی تا جایی که به بریکس مربوط می‌شود این گروه می‌تواند در حاشیه‌ها اندکی مؤثرتر باشد مشروط به آن‌که اعضای کلیدی آن در تعقیب اهداف مشابه توافق داشته باشند. ولی چین و هندوستان تقریباً روی هیچ هدفی اشتراک نظر ندارند و با توجه به مناسبات فی‌مابین آنها روشن است که هیچ کدام نخواهند گذاشت دیگری در یک سازمان بین‌المللی نفوذ بیشتری به دست بیاورد مگر این که بین نفوذ این دو توازن وجود داشته باشد.

اگر چین و هندوستان بتوانند اختلافات مرزی‌شان را حل کنند و یک روابط سازنده با یک‌دیگر برقرار کنند این بهبود رابطه به نفع هر دو کشور و به نفع تجارت و رشد اقتصاد جهانی خواهد بود و مؤثر بودن بریکس را بهبود خواهد بخشید. در حوزه‌های زیادی که روی دیگر اعضای بریکس و دیگر کشورهای جنوب هم اثر خواهد داشت چین و هندوستان می‌توانند با یک‌دیگر همکاری کنند.

یک مسئله‌ی اساسی سلطه‌ی دلار است. برای سلامت اقتصاد جهانی مناسب نیست که تا به این حد به یک واحد پولی، دلار، و به عبارت دیگر به سیاست‌های پولی فدرال رزرو امریکا وابسته باشد. ظهور یورو می‌توانست از سلطه‌ی دلار بکاهد اگر کشورهای عضو یورو موافقت می‌کردند که واحد پولی‌شان به اندازه‌ی کافی سیال بوده و به اندازه‌ی رشد کند که مورد توجه دیگر کشورهای جهان قرار بگیرد. در عین حال اگر اعضای بریکس، به‌ویژه هندوستان و چین اصلاحات اساسی پولی را برای رسیدن به این اهداف در پیش بگیرند، به‌یقین استفاده از واحدهای پولی‌شان در مبادلات جهانی بیشتر خواهد شد. اگر به‌عوض آن‌ها به تداوم محدودیت‌های کنونی ادامه داده و فقط به نق زدن درباره‌ی سلطه‌ی دلار ادامه بدهند و تنها به شکل انتزاعی مدافع یک واحد پولی مشترک در میان کشورهای بریکس باشند بعید است که بتوانند چیزی را تغییر بدهند.

پیوند با منبع اصلی

[https://www.project-syndicate.org/commentary/brics-expansion-potential-and-limitations-by-jim-o-neill-۲۰۲۳-](https://www.project-syndicate.org/commentary/brics-expansion-potential-and-limitations-by-jim-o-neill-۲۰۲۳-۰۸?)

[۰۸?](https://www.project-syndicate.org/commentary/brics-expansion-potential-and-limitations-by-jim-o-neill-۲۰۲۳-۰۸?)